

Dato:

02.10.2013

Plan- og byggeprogram 2014

Innledning

Plan- og byggeprogram for 2014 viser forslag til fordeling av midler på plan- og byggeprosjekter i 2014. Forslaget er i samsvar med forutsetningene i handlingsprogrammet, og i samsvar med St.prp.nr. 143 S (2012-2013) Utviding og finansiering av Bergensprogrammet med tredje etappe av Bybanen m.m.

Grunnlaget for plan-, bygge- og handlingsprogram kommer fra undergruppene i Bergensprogrammet, samt politiske føringer i Bergen og Hordaland fylkeskommune. I tillegg kommer sentrale føringer på støytiltak etter *Forurensingsloven*. Det som er ført opp under riksveger, er i denne sammenheng bare ment som informasjon.

Plan – og byggeprogrammet er i all hovedsak i samsvar med handlingsplaner for det enkelte programområde.

Alle kroneverdier i dokumentet er i løpende kroner.

Byggeprogram 2014	3
Hovedoversikt	3
Miljø- og sentrumstiltak	5
Gang- og sykkeltiltak	6
Trafikksikkerhetstiltak	9
Store prosjekter	14
Eksternt finansierte tiltak med delfinansiering fra Bergensprogrammet	14
Planprogram 2014	16
Kommunikasjon	17
Eksternt finansierte tiltak der HFK kun bevilger MVA	17

Byggeprogram 2014

Plan- og byggeprogrammet er et styringsdokument for administrativt og politisk nivå.

Byggeprogrammet viser hva som skal bygges i 2014 og fordeling av midler innen det enkelte programområdet. Byggeprogrammet er behandlet av styringsgruppen og er fordelt på:

- Programområder
  - Miljø- og sentrumstiltak,
  - Gang- og sykkeltiltak,
  - Trafikksikkerhetstiltak,
  - Kollektivtiltak
  - Planlegging
  - Kommunikasjon
- Store fylkesvegprosjekt, strekningsvise tiltak

Kommunale veger som finansieres gjennom det kommunale bidrag i Bergensprogrammet, er ikke med i byggeprogrammet. Dette omfatter ca. 9 mill.kr til trafikksikringstiltak og ca. 1 mill.kr. til gang- og sykkeltiltak.

Hovedoversikt

Alle tall 1000 kr	Bevilgning	Bom- penger	Fonds- midler	Belønnings- midler	Eksterne midler	Til disp. i 2014
Miljø- og sentrumstiltak	9 400	(1 000)	4 700			14 100
Gang- og sykkeltiltak	93 400	(12 000)		(23 000)	5 000	98 400
Trafikksikringstiltak	33 600					33 600
Kollektivtiltak	75 000	(18 000)		(57 000)	60 000	135 000
Planlegging	40 000					40 000
Kommunikasjon	3 000					3 000
Rv580 Sandslikrysset	8 000				12 000	20 000
SUM Sekkeposter	262 400	(31 000)	4 700	(80 000)	77 000	344 100
Bybanen II		25 000				25 000
Bybanen III		1 352 350		50 000		1 402 350
Ringveg vest II **	127 000	174 000				301 000
Sum store prosjekt	127 000	1 551 350		50 000		1 728 350
SUM Fylkesveger i Bergensprogrammet						2 072 450
Annet:						
Åsamyrveien	10 000				60 000	70 000

* I 2014 er belønningsmidler på 80 mill.kr. inkludert i ramma for sekkeposter. Dette utgjør 23 mill.kr til gang- og sykkeltiltak og 57 mill.kr. til fremkommelighetstiltak for kollektivtrafikken.

** Til disp. er i tabellen eksklusiv overførte bompenger på 73 mill.kr. for Ringveg vest II fra 2013.

Fra 2013 har kommunesektoren hatt pålegg om å legge om budsjetteringen av investeringstiltak i forhold til tidligere praksis. Nå skal *behovet* for 2014 føres opp i budsjettet. Det vil si behovet for midler som går med til å gjennomføre de aktuelle investeringstiltak i det enkelte budsjettår. Den tidligere ordningen med overføring av mer- eller mindreforbruket i forhold til budsjettet for året før, gjelder ikke lenger. Tidligere års plan- og byggeprogram inneholdt en kolonne for overførte midler. Denne er nå tatt ut av tabellene som følge av den nye ordningen. Budsjettet er basert på prognoser for hva som vil være forbrukt ved årsslutt i 2013. Dette er ikke endelige fastsatte tall og det kan følgelig være behov for budsjettjusteringer i løpet av 2014.

Om fondsmidler:

Fra Bergensprogrammets plan og byggeprogram for 2010, bystyresak 183/10, ligger følgende føringer for bruken av de to «fondsmidlene»:

«Fra perioden med "tjenlig vegnett" fra 1986 til 2000, og fra innkrevningen i 2001, utgjør en rest kalt fondsmidler. Disse fordeles med 9,7 millioner på fondet fra før 2000 (bompengefondet), og 4,3 millioner på 2001-fondet. Bompengefondet skal brukes på sentrumstiltak, mens 2001-fondet hovedsakelig skulle benyttes til kollektivtiltak.

Ut fra dette anbefaler byrådet at gjenstående midler av bompengefondet (9,7 mill.kr.) brukes til å ruste opp Kong Oscars gate i 2012, etter at Strandkaien er ferdig opprustet. Midler til prosjektet over de ordinære rammer som med det frigis, skal som fagetaten anbefaler, gå til annen miljøopprustning i sentrum i 2012. Aktuelt tiltak utredes med midler til sentrumstiltak i planprogrammet for 2011, før de beskrives i byggeprogram for 2012. Midlene som gjenstår over 2001-inntektene (4,3 mill.kr.) foreslår byrådet at en anvender på denne måten:

- 2,3 mill.kr til styrking av tiltakene som planlegges for universell utforming og bedre terminalfunksjon i Olav Kyrres gate og Christies gate, dvs. som en styrking av rammen til posten sentrumsterminalen i byggeprogrammet.
- 2 mill.kr til prosjektering og tiltak for universell utforming av holdeplasser for kollektivtrafikken».

Denne fordelingen ble tiltrådt av bystyret.

Prognosene tilsier at det ved utgangen av 2013 vil stå igjen en rest av bompengefondet på 4,7 mill. kr. Disse midlene føres opp som delfinansiering for å fullføre pågående forarbeid før oppstart av fysisk arbeid i Kong Oscarsgate mot slutten av handlingsprogramperioden.

Miljø- og sentrumstiltak

Alle tall i 1000 kr.

Prosjekt	Bevilgning	Fonds- midler/ bompenger	Be- lønnning	Til disp. 2014	Rest- behov etter 2014	Antatt total- kostnad**
Støytiltak	5 000			5 000		
Kong Oscarsgate – forberedende arbeider	2 400	4 700		7 100	73 000	80 000
Krysstiltak Michael Krohns gate	1 000			1 000	0	1 000
Strandkaaien, sluttkostnader	1 000	(1 000)		1 000	0	1 000
SUM miljøprosjekter	9 400	4 700		14 100		
Økonomisk ramme 2014 HP	13 000					
Reduksjon av ramme: Inndekning av merforbruk i 2013	3 600					
Gjeldende økonomisk ramme 2014	9 400					

** Antatte totalkostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud.

Støytiltak

Gjennomføring av støytiltak etter forurensingsloven er en pålagt oppgave. I 2014 er det ført opp en løyving på 5 mill. kr. til gjennomføring av nødvendige tiltak i henhold til forurensingsloven.

Kong Oscarsgate

I 2014 er Kong Oscarsgate ført opp med 4,7 mill.kr. i fondsmidler i tillegg til en fylkeskommunal bevilgning på 2,4 mill. kr. Dette er i tråd med tidligere politiske vedtak. Tiltaket innebærer en videreføring og ferdigstilling av pågående prosjektering av strekningen mellom Strømgaten og Vetterlidsallmenningen. Bevilgningen i 2014 skal finansiere kostnader til logging av grunnvannsnivå i miljøbrønner og kartlegging av setninger etc. Dette må utføres før arbeider i grunnen kan starte, etter krav fra riksantikvaren. Eventuelle endringer i grunnvannstanden som følge av prosjektet, kan medføre setningsskader på bebyggelsen og oksidering/ omdanning av kulturlagene i grunnen.

Ved realisering av tiltaket vil gateløpet gjennomgå en estetisk og funksjonell opprusting. Det vil kunne gjennomføres koordinert utbygging av infrastruktur med etablering av nytt ledningsnett. Oppstart anbefales først sent i perioden og vil medføre bindinger inn i neste periode, fra 2018-2021.

Krysstiltak i Michael Krohns gate

Bergensprogrammet yter tilskudd til ombygging av krysset mellom Michael Krohns gate og Lotheveien. Tiltaket vil ha eksternt byggherre og tilskuddet er et rent finansielt bidrag. Tiltaket er hjemlet i reguleringsplan for utbygging langs Damsgårdsveien som en rekkefølgebestemmelse knyttet til planen. Prosjektet er finansiert med 1 mill. kr. i 2014.

Strandkaaien

Det er i 2014 behov for 1 mill.kr. til restfinansiering av det ferdigstilte prosjektet, etter at detaljer rundt kostnadsdeling mellom ulike aktører er nærmere avklart. Midlene foreslås dekket av bompenger.

Reduksjon av ramme; Inndekning av merforbruk fra 2013:

Den økonomiske rammen for miljø- og sentrumstiltak i 2014 er redusert med 3,6 mill.kr. for å dekke inn merforbruk innen programområdet i 2013.

Gang- og sykkeltiltak

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Fonds- midler/ bompenger	Eksterne midler	Be- lønning	Til disp. 2014	Rest- behov etter 2014	Andel totalkostnad /Antatt totalkostnad*
Sykkelfelt Lars Hillesgate	5 000				5 000	0	23 000
Totlandsvegen Gang- og sykkelveg	17 000				17 000	3 000	70 000/105 000
Kringsjåvegen Sykkelfelt	12 000	(12 000)			12 000	0	15 000
Fyllingsdalen Allestadveien-Skarphaugen Sykkelveg m/ fortau -prosjektering / oppstart	2 000				2 000	38 000	40 000/130 000
Tiltak langs bybanen II**	18 000				18 000	0	18 000
Osbanetraseen	7 000				0	0	
Utvidelse ved Fana Blikk	11 000				0	0	
Nygårdstangen Gang- og sykkelbro – prosjektering/ oppstart	10 000				10 000	20 000	30 000
Salhusveien I, Ulset sykehjem- Ulsetstemma Sykkelveg m/ fortau,	5 000		5 000		10 000	20 000	17 500/30 000
Salhusveien II, Åsamyrane-Ulset vest Sykkelveg m/fortau,	6 000				6 000	4 000	10 000 (estimert)
Kanalveien-Kronstad Sykkelveg m/ fortau	7 000				7 000	3 000	10 000 (estimert)
Fabrikkgaten, Fjøsanger – Inndalsveien Sykkelveg	5 000				5 000		5 000 (estimert)
Bjørgeveien, Straumeveien-Sandeidet Sykkelveg m/ fortau	2 000				2 000	18 000	20 000
Fløenstien, Skille gående og syklende	1 000				1 000		1 000
Sykkelparkering	1 000				1 000		
Oppfølging sykkelbyavtalen	2 000				2 000	6 000	
Diverse	400				400		
SUM G/S-prosjekter	93 400	(12 000)	5 000	(23 000)	98 400		
Øk. ramme 2014 HP	99 000						
Reduksjon av ramme: inndekning av merforbruk i 2013	5 600						
Gjeldende øk. ramme 2014	93 400						

* Antatte totalkostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud.

** Inndekning av medgåtte kostnader. Tiltakene er realisert i regi av Bybanen i 2013.

Sykkel Lars Hillesgate

Det etableres ny sykkelveg med fortau og sykkelfelt på strekningen mellom krysset Lars Hillesgate/ Agnes Mowinckelsgate og frem til Byparken (Rasmus Meyers Alle') Totalt bygges det ca. 500 meter sykkelveg med fortau og 150 meter med sykkelfelt. Strekingen er en del av hovedrutenettet for sykkel mot sør, og innebærer videreføring av sykkelfeltene i Lars Hillesgate. Tiltaket innebærer også at innkjøring i Lyder Sagensgate stenges. Det blir etablert nytt lysregulert krysningspunkt ved Grieghallen, (for syklistene).

Prosjektet hadde fysisk oppstart høsten 2012 og er estimert ferdigstilt ved årsskiftet 2013/2014. Fremdriften i prosjektet har vært tilpasset andre byggeprosjekt som Ørnen, Åsegården og bossug, i regi av BIR. Bevilgningen i 2014 er til ferdigstilling og sluttoppgjør.

Totlandsvegen

Tiltaket er videreføring av pågående arbeid med ny gang- og sykkelveg samt opprusting mellom Ulsmåg skole og kryss ved Bjøllebotn. Hovedformålet er å etablere et godt og sikkert tilbud for gående og syklende på strekningen, som utgjør ca.1,4km. Totalkostnad for prosjektet er anslått til 105 mill.kr., hvorav 70 mill.kr. er tillagt programområde gang- og sykkel og resten er lagt til programområdet trafiksikkerhet. Tiltaket er ventet ferdig i løpet av 2014, men sluttoppgjør kan komme i 2015.

Kringsjøvegen

Prosjektet innebærer en funksjonell og estetisk opprusting av strekningen fra kryss ved Nygårdsvikveien til Lyderhornsvegen. Tiltaket innebærer at strekningen blir mer trafiksikker og får bedre tilrettelegging for gående og syklende. Det etableres sykkelfelt på strekningen. I forbindelse med forberedende arbeider er det stilt krav om separering av overflate- og spillvann (regnvann og kloakk). Dette bidrar til en høyere totalkostnad for prosjektet i forhold til tidligere oppgitte tall. Tiltaket hadde fysisk oppstart sent høsten 2013 og er forventet ferdig sept/ okt. 2014.

Fyllingsdalen, Allestadveien- Skarphaugen.

Reguleringsplan for tiltaket ble godkjent i bystyret våren 2013. Tiltaket er prosjektering og oppstart av fullverdig tilbud for gående og syklende på strekningen fra Allestadveien til Skarphaugen, kryss ved Kroatjønnveien. Dette innebærer etablering av ca. 0,8km sykkelveg med full separering mellom gående og syklende. Prosjektering pågår. Prosjektet realiseres i spleiselag med kollektivposten.

Tiltak langs Bybanen II

Tiltakene er ferdigstilt og åpnet for bruk senhøsten 2013. Bevilgningen er til regnskapsmessig inndekning av prosjektene som er realisert av Bybanen utbygging.

Gang og sykkelbro Nygårdstangen – Prosjektering

Det er ført opp 10 mill.kr til ferdigstilling av prosjektering og oppstart av ny gang og sykkelbro på Nygårdstangen. Broen på ca. 100 meter er inkludert i reguleringsplan for Nygårdstangen. Dagens bro er svært smal, av midlertidig karakter og gir et dårlig tilbud til gående og syklende. Ny videregående skole og nytt badeanlegg åpner om få år og det er behov for at tilbudet etableres så snart som mulig. Tidspunkt for faktisk etablering av bruene er avhengig av vedtak av områdeplanen der denne inngår. (Det er et sentralt punkt at bruene bør etableres før fremtidig, tilstøtende helikopterplass kommer i funksjon for å unngå hindringer i innflygingen til denne i byggeperioden).

Salhusveien I, Ulset sykehjem – Ulsetstemma

På strekningen fra Ulset sykehjem til Ulsetstemma blir det etablert sykkelveg med fortau. Tiltaket er en manglende lenke som ved gjennomføring vil gi et fullverdig tilbud på 1,1 km for både gående og syklende. Tiltaket utføres som et spleiselag med eksterne utbyggere der BKK har forpliktet seg til å bidra med 12,5 mill.kr. da de etablerer nytt anlegg i samme område. 5 mill.kr. av de eksterne midlene tas ut i 2014 og 7,5 tas ut i 2015.

Salhusveien II, Åsamyrane – Ulset vest

Det skal etableres nytt tilbud for gående og syklende fra Åsamyrane til Ulset sykehjem. Strekingen utgjør ca. 0,4 km og vil sammen med det overstående tiltaket gi et viktig tilbud i et område som er i vekst.

Kanalveien – Kronstad

Det skal etableres ny sykkelveg med fortau på/ parallelt med toglinjen mellom Kanalveien og Kronstad. Totalt utgjør denne strekningen 0,7km. Strekningen inngår i områdeplan for Mindemyren. Tiltaket har en estimert total kostnad på 10 mill. kr.

Fabrikkgaten, Fjøsanger – Inndalsveien

Det skal etableres sykkelveg med fortau mellom Fjøsangerveien og Inndalsveien frem mot ny høyskole på Kronstad, og videre mot Haukeland sykehus. Strekningen er på ca. 0,5 km. Det vil være svært viktig med tilrettelegging for sykkel i området for å sørge for en sikker og effektiv persontransport i området.

Bjørgeveien, Straumevegen – Sandeidet

Bevilgningen i 2014 er til prosjektering. Det skal etableres ny sykkelveg med fortau langs Sælenvatnet og Bjørgeveien mellom Straumevegen og Sandeidet. Totalt utgjør denne strekningen 1,1km. Strekningen inngår i pågående reguleringsplan for strekningen. Reguleringsplanforslaget ventes vedtatt sommer 2014, og arbeidet med strekningen kan starte fysisk 2014/2015.

Fløenstien – skille gående og syklende

Tiltaket er separering av gående og syklende på strekningen fra Nygårdstangen til Fløen, samt lyssetting av gangtrase langs Store Lungegårds vann på samme strekningen. Tiltaket vil medføre tryggere og mer oversiktlig fremkommelighet for begge trafikantgrupper.

Sykkelparkering

Det settes av midler for ferdigstilling av tiltaket som sto oppført i 2013. Det skal etableres trygg og sikker sykkelparkering under tak. Formålet med dette er å tilrettelegge for at syklende trygt kan benytte seg av sykkel til sentrum uten å måtte være redd for å få sykkel ødelagt, eller i verste fall stjålet.

Oppfølging sykkelbyavtalen

Det føres opp et årlig beløp til oppfølging av sykkelbyavtale for Bergen. Konkret bruk av disse midlene sees i sammenheng med løpende behov og defineres i nedsatt prosjektgruppe, ledet av sykkeljef i Bergen.

Diverse

Det føres opp et mindre beløp til diverse tiltak i løpet av året.

Reduksjon av ramme; Inndekning av merforbruk i 2013

Rammen for programområdet reduseres med 5,6 mill.kr. i forhold til handlingsprogrammet, etter merforbruk innen programområdet i 2013. Dette kommer i hovedsak fra sluttoppgjør etter etablering av sykkelfelt i Loddefjorddalen og i forbindelse med prosjektet i Totlandsveien. I Totlandsveien er brukarbeider som i utgangspunktet skulle utføres i 2014 skjøvet frem i tid av praktiske anleggs- og kapasitetsmessige hensyn og dermed gjennomført i 2013. Entreprenør har som følge av dette endret betalingsplanen. Noe som medfører at mesteparten av disse arbeidende ble fakturert i 2013.

Trafikksikkerhetstiltak

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Fonds- midler	Belønning	Til disp. 2014	Rest- behov etter 2014	Andel totalkostnad/ Antatt totalkostnad**
Totlandsvegen	13 000			13 000	2 000	35/105 000
Trafikksikkerhets-inspeksjon	2 000			2 000		
Delstrekninger: Fv 580 Espeland-Haukeland						
Fotgjengersikring igangsatte tiltak	9 000			9 000		
Krokeidevegen	3 000			3 000		
Flaktveit/Nyborg/Rolland	2 000			2 000		
Drotningsvik/Alvøen	2 000			2 000		
Eidsvågvegen	2 000			2 000		
Ulykkespunkt	3 000			3 000		
Rundkjøring Nordås	3 000			3 000		
Trafikksikkerhetsplan	6 600			6 600		
Ibsensgate						
Mjølkeråen-Salhus-Hordvik						
Elvenesvegen						
Gangfeltprosjektet						
Diverse mindre tiltak						
SUM Trafikksikring	33 600			33 600		
Økonomisk ramme 2014 HP	30 000					
Økning av ramme: Tillegg etter mindreforbruk i 2013	3 600					
Gjeldende økonomisk ramme 2014	33 600					

** Antatte totalkostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud.

Fv 183 Totlandsvegen:

Det etableres ny gang- og sykkelveg og opprusting av Totlandsvegen mellom Ulsmåg skole og kryss ved Bjøllebotn. Totalkostnad for prosjektet er anslått til ca. 105 mill. kr. Prosjektet blir finansiert både gjennom programområdet for gang- og sykkel og for trafikksikkerhet. Antatte totalkostnad for andel som skal finansieres med midler fra trafikksikkerhet er på 35 mill.kr. (se omtale under programområdet gang/sykkel for utfyllende kommentar).

Trafikksikkerhetsinspeksjon – delstrekninger

Oppføringen gjelder finansiering av tiltak på fylkesveger etter at inspeksjon har avdekket avvik og feil i vegnettet. I 2014 vil det bli gjennomført tiltak blant annet på fv 580 på strekningen Espeland-Haukeland. Tiltakene er i hovedsak utbedring / oppsetting av rekkverk, skilting, og oppgradering av gangfelt og fortau.

Fotgjengersikring

- Fv 546 Krokeidevegen, Nyborg/Flaktveit, Drotningsvik/ Alvøen:

Det er gjennomført detaljerte trafikksikkerhetsutredninger av disse områdene, særlig med tanke på tiltak for å sikre myke trafikanter. Det er avdekket behov for etablering av fartshumper, siktutbedring, nye gangfelt, skiltoppgradering, etablering av ny/ forbedring av eksisterende belysning, signalregulering av gangfelt (Nyborg/ Flaktveit), utbedring av fortau, tiltak for å sikre universell utforming etc. Tiltakene kom i gang i 2012 og sluttføres i 2014.

- Fv 267 Eidsvågvegen:

Tiltaket er etablering av fartsdempende tiltak og oppgradering av gangfelt. Tiltaket samkjøres med og tar hensyn til kollektivtiltak på strekningen.

-Fv 255 Ibsensgate

Etablering av fartsdempende tiltak i tilknytning til gangfelt, samt oppgradering av et mye brukt gangfelt v/ Haukeland sykehus. I forbindelse med høring for TS-plan Bergen er det kommet flere innspill og bekymringsmeldinger.

-Fv 184 Elvenesvegen (fotgjengersikring / fartsreduksjon)

Vegen, som delvis er skoleveg, benyttes for en del til gjennomkjøring. Tiltaket er etablering av fartsdempende tiltak på hele strekningen gjennom boligområdet, samt etablering av nytt gangfelt som tryggere kryssing for skolebarn.

-Salhus-Hordvik- Mjølkeråen

Det utarbeides detaljert trafikksikringsutredning i 2013, og sent i 2014 vil det bli oppstart av tiltak på i området Salhus-Hordvik-Mjølkeråen. Tiltakene er i hovedsak utbedring / oppsetting av rekkverk, skilting, og oppgradering av gangfelt og fortau. Dette arbeidet vil fortsette inn i 2015.

- Gangfeltprosjektet

I Bergen er det gjennomført et prosjekt med en omfattende registrering av bruk og tilstandsvurdering av gangfelt på fylkesvegene. Den foreslåtte bevilgningen i 2014 er til sikring av fotgjengerfelt i tråd med anbefalingene i dette prosjektet

Vegbelysning

Det er stort behov for oppgradering av eldre belysning langs flere fylkesveger i Bergen. En rekke armaturer er utdatert og byttes gradvis ut med nye. I 2014 er det likevel ikke foreslått nye tiltak. Dette prioriteres ikke før i 2015.

Ulykkespunkt

- Fv 179 Rundkjøring Nordås

Tiltaket innebærer etablering av ny rundkjøring i krysset ved Steinsvikvegen og Nordåsvegen. Dagens kryss er ulykkesutsatt med mange venstresvingulykker. Som følge av den nye rundkjøringen er det videre behov for avkjørselsanering/omlegging og oppstramming av tilførselsveger. Dagens bro over Fritz C. Riebersvei opprettholdes som i dag. Rundkjøringen utformes med kantstein i granitt som det er mulig å kjøre over for tunge kjøretøy samt at det blir belysning i form av små «katteøyne» i sentraløyen. Tiltaket kom i gang høsten 2013 og vil etter kontrakt stå ferdig før 1. mars 2014.

Trafikksikkerhetsplan

-Diverse mindre tiltak

I løpet av året kommer det fortløpende henvendelser angående mindre tiltak som kan ha et prekært behov for realisering. Denne potten er til slike ikke- spesifiserte tiltak.

Økning av ramme; Tillegg etter mindreforbruk i 2013

Rammen for trafikksikkerhet økes med 3,6 mill.kr. i forhold til handlingsprogrammet for 2014, etter mindreforbruk på programområdet i 2013. Dette har sammenheng med at flere av tiltakene oppført i 2013 kom sent til realisering og fortsetter inn i 2014. Rundkjøring Nordås hadde det største mindreforbruket med bakgrunn i at prosjekteringsfasen har tatt lengre tid enn først forventet. Dette tiltaket fullføres som forklart over, i løpet av våren 2014.

Kollektivtiltak
Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Fonds- midler/ bompenger	Be- lønning	Eksterne midler	Til disp i 2014	Rest- behov etter 2014	Andel totalkostnad/ Antatt total- kostnad**
Opprusting holdeplasser	15 000				15 000	15 000	
Opprusting Bergen busstasjon terminal sør*				60 000	60 000		60 000
Sentrumsterminalen	1 000				1 000		
Åsamyrvegen Venstresvingefelt i kryss ved Rollandslia	1 000				1 000		1 000
Øvre Kråkenes Kollektivsnuplass Snu/reguleringsplass	2 000				2 000	5 000	7 000
Askøyveien Olsviktunnelen – Storavatnet Kollektivfelt	7 000				7 000		7 000
Fyllingsdalen, Allestadveien – Skarphaugen Kollektivfelt -Prosjektering/ oppstart	13 000				13 000	77 000	90 000/ 130 000
Birkelandskrysset Innfartsparkering	30 000	(18 000)			30 000	70 000	100 000
Hesjaholtet, Fyllingsdalen Kollektivsnuplass /reguleringsplass	5 000				5 000		5 000
Diverse kollektivtiltak	1 000				1 000		
SUM Kollektiv	75 000	(18 000)	(57 000)	60 000	135 000		
Økonomisk ramme 2014 HP	84 000						
Reduksjon av ramme: Inndeckning av merforbruk i 2013	9 000						
Gjeldende økonomisk ramme 2014	75 000						

* Statlig refusjon, HFK er byggherre. Tiltaket er ikke ført opp i handlingsprogrammet da det i denne sammenheng utelukkende finansieres med eksterne midler.

** Antatte totalkostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud.

Opprustning holdeplasser

Denne posten er til generell opprusting og universell utforming av holdeplasser og endeholdeplasser langs stamlinjene. Oppgradering av holdeplasser i årene fremover vil inkludere nødvendig fysisk tilrettelegging for sanntidsinformasjon for de reisende. Innføring av sanntidsinformasjon i kollektivtrafikken i Hordaland er et prosjekt som er forankret i Hordaland fylkeskommune v/Skyss. Den delen som går på fysisk tilrettelegging på holdeplassene, blant annet fremføring av strøm, vil bli finansiert over Bergensprogrammet. Det har vært stor aktivitet og realisering av et stort antall holdeplasser de siste årene. Det vil bli en ytterligere satsing på opprusting av holdeplasser de kommende år.

Opprusting av Bergen busstasjon

Prosjektet innebærer ombygging av Bergen busstasjon terminal sør. Hordaland Fylkeskommune er byggherre og forskutterer finansieringen med refusjon fra staten. (Fylkesting sak nr. 79/12).

Sentrumsterminalen

Sentrumsterminalen omfatter holdeplassene Olav Kyrres gate, Christies gate, Allehelgensgate og Torget. Her skal det etableres bedre terminalforhold med universell utforming, estetisk opprusting og tilrettelegging for busser og reisende. Det var ført opp kr. 2,3 mill. til strakstiltak i disse gatene i 2013. Pågående forprosjekt for å avklare omfang, funksjon og estetikk for sentrumsterminalen videreføres i 2014. Samtidig etableres bedre forhold på perrongene i Olav Kyrresgate.

Åsamyrvegen – Venstresvingefelt i kryss ved Rollandslia

Tiltaket innebærer etablering av venstresvingefelt for å bedre fremkommeligheten for bussen på Åsamyrvegen i kryss mot Rollandslia. Tiltaket hadde løyving til prosjektering og oppstart i 2013 og estimeres ferdigstilt sommeren 2014.

Kollektivsnuplass Øvre Kråkenes

Bevilgning i 2014 er til prosjektering og om mulig oppstart av tiltaket, med forbehold om godkjent reguleringsplan. Ny rutestruktur fra Skyss, har gitt behov for snumuligheter for bussen på Øvre Kråkenes. Tiltaket er bygging av rundkjøring for at bussen kan snu ved endeholdeplass. Det vil også bli etablert reguleringsplasser og to busstopp. Det har tatt tid å få frem vedtak av reguleringsplanen og fysisk oppstart har derfor kommet senere enn først antatt.

Kollektivfelt Fv 562 Askøyveien

På strekningen mellom Olsviktunnelen og kryss Storavatnet etableres kollektivfelt. Kollektivfeltet blir ca. 0,7km langt og bygges innenfor allerede eksisterende regulert vegareal. Tiltaket hadde oppstart senhøsten 2013 og ferdigstilles i 2014. I samme tidsrom etableres det et 0,4km langt kollektivfelt langs Rv 555 fra utkjøring ved Olsvik og inn mot den nye terminalen. Totalt vil tilbudene gi bedre forhold for kollektivtrafikken i et område som i dag er købelastet.

Kollektivfelt Fyllingsdalen, Fyllingsdalsveien, Allestadveien – Skarphaugen

Tiltaket er prosjektering og oppstart av kollektivfelt i Fyllingsdalsveien, fra Allestadveien til Skarphaugen, kryss ved Kroatjønneveien. Reguleringsplan for tiltaket ble godkjent i bystyret våren 2013. Prosjektering pågår. Prosjektet realiseres i spleiselag med gang- og sykkelposten og gir fullverdige løsninger for kollektivtrafikken og for gående og syklende. Dette inkluderer kollektivfelt på ca. 0,9 km i retning Oasen og trolig etablering av innfartsparkeringsplasser ved lokaliteten til dagens Fotoknuten. Det siste vil kreve nærmere avklaring, da området skal benyttes som riggområde i anleggsfasen. Tiltaket vil gi økt attraktivitet både for kollektivtilbudet og for gående og syklende i området. Tiltaket er en del av prosjekt for sammenhengende kollektivfelt gjennom Fyllingsdalen.

Innfartsparkering Birkelandkrysset

I forbindelse med Bybanens byggetrinn 3 til Flesland skal det etableres innfartsparkering ved den nye terminalen i Birkelandsskiftet. Det vil bli etablert totalt 280 plasser, fordelt på to etasjer. Prosjektet er kostnadsregnet til ca. 100 mill. kr, og skal stå ferdig til åpning av Bybanen til Flesland. Arbeidet med innfartsparkeringen er en del av Bybanens byggetrinn 3, og finansieres over programområde kollektiv i Bergensprogrammet.

Kollektivsnuplass Hesjaholtet

Tiltaket inkluderer ny endeholdeplass med reguleringsplasser for buss samt sjåførfasiliteter. Realisering av tiltaket vil gi en mer hensiktsmessig trase' for stamlinje 4, og på sikt bidra til å lette noe av presset på Oasen terminal.

Diverse kollektivtiltak

Posten er til mindre ikke spesifiserte tiltak for å bedre fremkommeligheten for kollektivtrafikken. Dette er tiltak som ofte ikke er store i omfang, men som kan ha stor effekt på fremkommelighet.

Inndekning av merforbruk fra 2013:

Rammen for programområdet for 2014 reduseres med 9 mill.kr. i forhold til handlingsprogrammet, etter merforbruk innen programområdet i 2013. Dette kommer i hovedsak fra sluttoppgjør etter

etablering kollektivfelt ved Liamyrane som åpnet i 2012. Sluttoppgjøret var ventet i 2012, men fakturaer kom ikke før i 2013. Tiltaket var følgelig ikke med i plan- og byggeprogram for 2013 og har vært uten inndekning.

Store prosjekter

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Overførte bompenger fra 2013	Bevilgning	Bomp.	Belønning	Til disp i 2014	Rest-behov etter 2014	Antatt total-kostnad
Bybanen II			25 000		25 000		
Bybanen III			1 352 350	50 000	1 402 350		
Ringveg vest II	73 000	127 000	174 000		374 000		
SUM	73 000	127 000	1551 350	50 000	1 801 350		

Bybanen, byggetrinn II

Det er behov for 25 mill.kr. i 2014 til finansiering av resterende arbeid med teknisk banesignal, da noen kontrakter ikke utgår før et år etter avslutning. Det gjenstår også noe grunnerverv.

Bybanen, byggetrinn III

Bevilgningen er til videreføring av pågående arbeider med byggetrinn III mellom Rådal og Flesland. I tillegg er det satt av midler til realisering av vognhall/ administrasjonsbygg etc.

Ringvegvest, byggetrinn II

Arbeidet med andre byggetrinn er godt i gang og tunnelene er ferdig utsprengt. I 2014 vil innredningsarbeidet i tunnelene fortsette, toplanskrysset ved Liavatnet ferdigstilles høsten 2014 og det vil være høy aktivitet på dagarbeidet. Prosjektet vil etter planen ferdigstilles høsten 2015. Foreløpig er det lagt opp til en aktivitet som tilsvarer et forbruk på 374 mill.kr. i 2014.

Eksternt finansierte tiltak med delfinansiering fra Bergensprogrammet

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Eksterne midler	Til disp i 2014	Rest-behov etter 2014(andel bergenspr.	Andel i mill.kr/Antatt totalkostnad
Rv 580 Sandslikrysset	8 000	12 000	20 000	16 000	24/240 000
SUM	8 000	12 000	20 000	16 000	

Rv 580 Sandslikrysset

Tiltaket er lokalt forankret i bystyresak om utviding av Bergensprogrammet. I behandlingen av bompengesøknaden i bystyret den 20. februar 2012 ble det lagt til grunn at tiltak i Sandslikrysset blir innarbeidet i prosjektporteføljen for Bergensprogrammet. Dette er videre forankret i St.prp.143 S (2012-2013) «Utviding og finansiering av Bergensprogrammet med tredje etappe av Bybanen m.m.».

Utbygging av Sandslikrysset finansieres ved et spleiselag mellom ulike aktører. Foruten statlig og privat finansiering er det føringer om at Bergensprogrammet bidrar med midler fra programområdene. (Tiltaket er i St.prp. 143 S (2012-2013) omtalt som et tiltak som skal belastes programområdene for gjennomføring i 2013-2025, med realisering tidligst mulig i perioden.

Det er ventet en varig innsparing på Ringveg vest byggetrinn I på 36 mill.kr. Det foreslås å benytte innsparingen til delfinansiering av Sandslikrysset. Dette blant annet for å benytte muligheten for å

redusere belastningen på programområdene og for ikke å la midler tiltenkt gang- og sykkel og kollektiv i så stor grad komme fremkommelighetstiltak i form av mer «tradisjonelle» vegtiltak til gode.

Tiltaket er dermed tenkt finansiert slik:

Private næringsaktører sitt bidrag til prosjektet	120
Statlig bidrag i perioden 2014-2017	60
Forskuttering fra Bergensprogrammet i perioden 2014-2017, (med refusjon fra staten i 2018)	20
Varig innsparing Ringveg vest byggetrinn I, (bompenger)	36
Bidrag fra Bergensprogrammet over programområdene	4
SUM	240

Oppføringen på 20 mill.kr. i 2014 er til prosjektering og grunnverv. Tiltaket har en beregnet byggetid på to år og vil realiseres i løpet av 2015/2016.

Planprogram 2014

Alle tall i 1000 kr

Programområder	Bevilgning	Til disposisjon i 2014
Gang- og sykkeltiltak	40 000	40 000
Trafikksikkerhetstiltak		
Kollektivtiltak		
Sentrumstiltak/miljøtiltak		
Administrasjon/informasjon		
SUM planmidler	40 000	40 000
Økonomisk ramme 2014		40 000

Planprogrammet for 2014 har til disposisjon 40 mill. kroner.

Forslag til fordeling av planmidler på de ulike programområdene framgår av overstående tabell:

Planoppgavene de nærmeste årene må sees i sammenheng med behandling av handlingsprogram for 2014-2017 og ut i fra status i pågående prosjekt. I det videre nevnes noen av de viktigste planoppgavene i 2014 under de ulike programområdene.

Som informasjon kan det også nevnes at det også vil bli arbeidet med reguleringsplan for sykkelløsninger i Carl Konowsgate, Garnesvegen, samt forbedrede sykkelløsninger både nordover langs E39 og sydover fra Fjøsanger via Nesttun til Rådal langs dagens sykkelvegtrase'. Dette er riksvegprosjekter som ikke belaster økonomien i Bergensprogrammet.

Gang- og sykkeltiltak

Under programområdet gang- og sykkelvegtiltak vil det blant annet pågå arbeid med reguleringsplaner for å få sammenhengende tilbud gjennom Fyllingsdalen og langs Bjørgeveien.

I tillegg vil det bli arbeidet med utredninger/planavklaringer i Bergen sentrum og videreføring av sykkelveg fra Minde Alle' til Bergen sentrum.

Trafikksikkerhetstiltak

Under programområdet trafikksikkerhet vil det pågå arbeid med reguleringsplan for etablering av rundkjøring i krysset mellom Krokeidevegen og Fanavegen, med undergang under Fanavegen –bla. Som følge av innbyggerinitiativ i området. I tillegg vil det arbeides med større utredninger relatert til trafikksikkerhet av blant annet områdene rundt Olsvik/Kjøkkelvik.

Kollektivtiltak

Under programområdet kollektivtiltak er den største planoppgaven også i 2014, arbeidet med reguleringsplan for videreføring av bybanen fra Bergen sentrum til Åsane.

Av andre kollektivprosjekt som skal planlegges i 2014 kan det nevnes reguleringsplan for kollektivfelt i Folke Bernadottesvei og planbehandling av reguleringsplan for kollektivfelt i Fyllingsdalsveien på strekningen fra kryss ved Allestadveien til kryss ved Kroatjønneveien. I tillegg kan reguleringsplan for vendepunkt for kollektivtrafikken på Øvre Kråkenes og bussknutepunkt på Sletten nevnes som viktige, pågående planprosjekt i 2014.

Sentrumstiltak/ miljøtiltak

Under programområdet sentrumstiltak/ miljøtiltak vil det i 2014 planlegges videre for å fremme helhetlige prinsippløsninger for gående, syklende, kollektivtrafikk og øvrig gatebruk i sentrum, der en ser ulike behov i sammenheng.

Administrasjon/informasjon

I tillegg til diverse møter/samlinger, skal denne posten dekke 12 ekstra stillinger for å øke kapasiteten i etatene. Disse er fordelt slik: 7 i Bergen kommune, 4 ved Statens vegvesen og 1 i Hordaland fylkeskommune.

Kommunikasjon

Kommunikasjonsarbeidet i Bergensprogrammet har til disposisjon 3 mill. kr. i 2014.

Alle tall i 1000 kr

Programområder	Bevilgning	Til disposisjon i 2014
Kommunikasjon i Bergensprogrammet	3 000	3 000
Sum kommunikasjonsmidler	3 000	3 000
Økonomisk ramme 2014		3 000

Alle tall i 1000-kroner

Posten skal dekke det generelle informasjonsarbeidet i Bergensprogrammet, deriblant oppdatering av nettside.

Eksternt finansierte tiltak der HFK kun bevilger MVA

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Eksterne midler	Til disp i 2014	Rest-behov etter 2014 (andel bergenspr.	Andel total kostnad/ antatt total kostnad
Åsamyrveien	10 000	60 000	70 000	10 000	20/120 000
SUM	10 000	60 000	70 000	10 000	

Åsamyrveien

Tiltaket er etablering av ny fire-felts fylkesveg fra Åsane senter til toplanskrysset på Nyborg ved Ikea. Strekningen på ca. 0,4 km vil få etablert fortau på begge sider av vegen. Statens vegvesen er byggherre mens tiltaket er finansiert av eksterne aktører.

Hordaland fylkeskommune bevilger midler til inndekning av merverdiavgift i prosjektet. Prosjektet er ikke en del av bompengepakken Bergensprogrammet. Prosjektet er plassert i dokumentet da tiltaket er geografisk plassert i Bergen. Hordaland fylkeskommune skiller mellom prosjekt i og utenfor Bergen. *bevilgningen kommer ikke til bekostning på rammene i Bergensprogrammet.* Utlegg av merverdiavgift blir refundert av staten.